

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Patrycja Kotlarska

w sprawie **A. G.** wobec którego umorzono postępowanie
o czyn z art. 157 § 1 i 2 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 25 stycznia 2024 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 14 lutego 2023 r., sygn. akt XVII Ka 544/22,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Śremie
z dnia 6 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 90/20,

- I. uchyla zaskarżony wyrok oraz zmieniony nim wyrok Sądu Rejonowego w Śremie i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umarza postępowanie w sprawie;**
- II. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa;**
- III. zarządza zwrot A. G. uiszczonej opłaty od kasacji w kwocie 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych).**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Oskarżycielka prywatna M. U. oskarżyła A. G. (G.) o popełnienie na jej szkodę przestępstwa z art. 157 § 2 k.k. polegającego na tym, że w dniu 7 marca 2016 r. w miejscowości O., gmina Ś., zaatakował ją kopiąc nogami, uderzając, dusząc i szarpiąc rękoma, w wyniku czego pokrzywdzona doznała uszkodzeń ciała w postaci dwóch krwiaków o wymiarach 4x6 cm w okolicy górnej przedśrodkowej obu goleni, krwiaka przedramienia prawego, dolegliwości bólowych barku prawego, zaczerwienienia skóry lewej górnej części klatki piersiowej, co spowodowało silne dolegliwości bólowe i w efekcie naruszyło czynności narządów jej ciała i rozstroju zdrowia w postaci zespołu stresu pourazowego, co najmniej na okres nie dłuższy niż 7 dni.

Po przeprowadzeniu postępowania Sąd Rejonowy w Śremie wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 90/20, uznał oskarżonego A. G. za winnego zarzuconego mu występkowi z art. 157 § 2 k.k. - i za to wymierzył mu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych w kwocie po 30 zł każda; zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycielki prywatnej M. U. kwotę 3360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a na podstawie art. 628 pkt 1 k.p.k. zasądził od niego na rzecz pokrzywdzonej kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelacje od tego wyroku wnieśli obrońca oskarżonego oraz pełnomocnik oskarżycielki prywatnej.

Obrońca zarzucił na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to:

1/ art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez dowolną oceną wiarygodności i mocy dowodowej zebranych w prawie dowodów w postaci wyjaśnień oskarżonego, zeznań szeregu świadków wymienionych apelacji oraz opinii Zakładu Medycyny Sądowej;

2/ art. 5 § 2 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości, w tym w szczególności czasu doznania przez pokrzywdzoną urazów, na niekorzyść oskarżonego;

3/ art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. i art. 414 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego pomimo, iż czyn objęty zarzutem w chwili wyrokowania był już przedawniony wobec treści art. 101 § 2 k.k. w zw. z art. 102 k.k.

W konkluzji obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenie tego wyroku i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 101 § 2 k.k. i art. 102 k.k.

Pełnomocnik oskarżycielki prywatnej zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonego w zakresie orzeczenia o karze, w tym co do zadośćuczynienia. Na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. zarzucił rażąco niewspółmierność kary wobec orzeczenia jej jako zbyt łagodnej, niewspółmiernej do stopnia winy oskarżonego oraz brak zasądzenia na rzecz pokrzywdzonej stosownego zadośćuczynienia.

W konkluzji pełnomocnik wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego surowszej kary oraz zasądzenie od niego na rzecz oskarżycielki prywatnej odpowiedniego zadośćuczynienia za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne spowodowane przez oskarżonego.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 14 lutego 2023 r., w sprawie XVII Ka 544/22, przyjął, że wskazany w opisie czynu zarzucanego oskarżonemu skutek, tj. zespół stresu pourazowego spowodował u pokrzywdzonej M. U. rozstrój zdrowia na czas dłuższy niż 7 dni, w konsekwencji czego zarzucane działanie wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 157 § 1 i 2 k.k., na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok i postępowanie umorzył; na podstawie art. 632a k.p.k. kosztami procesu w części dotyczącej kosztów ustanowienia obrońcy obciążył oskarżonego, a w pozostałym zakresie kosztami procesu obciążył oskarżycielkę prywatną.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca oskarżonego, który na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. oraz 523 § 4 pkt 1 k.p.k. (omyłkowo wskazano art. 532 § 4 pkt 1 k.p.k.), zarzucił:

I. obrazę art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 101 § 2 k.p.k. i art. 102 k.k. poprzez ich niezastosowanie, pomimo, iż zarzucany oskarżonemu czyn z art. 157 § 2 k.k. uległ przedawnieniu jeszcze w toku postępowania przed Sądem I instancji;

II. obrazę art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. poprzez ich zastosowanie i uchylenie wyroku oraz umorzenie postępowania w sprawie pomimo, że w istocie orzeczenie to, z uwagi na wskazywanie przez Sąd II instancji jego podstawy, w tym możliwość zakwalifikowania zarzucanego oskarżonemu czynu z art. 157 § 1 k.k. jest faktycznie orzeczeniem na niekorzyść oskarżonego, a jednocześnie w związku z granicami i zakresem zaskarżenia wyroku przez strony, wydaniu takiego orzeczenia stały na przeszkodzie zasady wynikające z treści art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 434 § 1 k.p.k. oraz w zw. z art. 439 § 2 k.p.k., zgodnie z którymi do uchylenia wyroku w sprawie mogło dojść wyłącznie na korzyść oskarżonego;

III. mającą istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia obrazę przepisów postępowania karnego w postaci art. 167 k.p.k. i art. 193 § 1 k.p.k. w związku z art. 433 § 1 k.p.k. w związku z art. 434 § 1 k.p.k., poprzez dopuszczenie z urzędu, wbrew kierunkowi wniesionych w sprawie apelacji, dowodu z uzupełniającej opinii biegłego psychiatry, pomimo, iż dowód ten zmierzał do dokonania ustaleń faktycznych na niekorzyść oskarżonego, w szczególności do ustalenia możliwości przyjęcia w sprawie kwalifikacji prawnej czynu z art. 157 § 1 k.k. lub art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obrońcy częściowo była trafna i odniosła ten skutek, że Sąd Najwyższy uchylił wyroki Sądów obu instancji i postępowanie w sprawie umorzył wskutek przedawnienia karalności czynu z art. 157 § 2 k.k.

Analizując okoliczności faktyczne i prawne pod kątem zaistnienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej, konieczne jest ustosunkowanie się do zagadnienia, czy w sprawie wszczętej wniesieniem prywatnego aktu oskarżenia o przestępstwo prywatnoskargowe, może dojść do skazania oskarżonego za czyn publicznoskargowy. Zasadę skargowości wyraża przepis art. 14 § 1 k.p.k., w myśl którego żądanie uprawnionego podmiotu, czyli skarga, stanowi warunek wszczęcia i prowadzenia postępowania sądowego oraz rozstrzygania przez sąd. Zgodnie z tą zasadą, ramy postępowania jurysdykcyjnego są określone przez zdarzenie historyczne opisane w akcie oskarżenia, a nie przez poszczególne elementy tego opisu. Zatem, zasada skargowości nie ogranicza sądu w ustaleniach wszystkich cech faktycznych tego zdarzenia oraz w zakresie oceny prawnej rozpoznawanego czynu. W konsekwencji, sąd nie jest związany ani szczegółowym opisem czynu zawartym w zarzucie aktu oskarżenia, ani kwalifikacją prawną nadaną temu czynowi przez oskarżyciela.

W sprawach o przestępstwa ścigane z urzędu uprawnionym oskarżycielem publicznym przed wszystkimi sądami, zgodnie z art. 45 § 1 k.p.k., jest przede wszystkim prokurator, chociaż ustawa w § 2 tego przepisu dopuszcza możliwość, że inny organ państwowy może być oskarżycielem publicznym na podstawie szczególnych ustawowych przepisów określających zakres jego działania. W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego, zgodnie z art. 59 § 1 k.p.k., uprawnionym oskarżycielem jest natomiast z zasady pokrzywdzony, który może wnieść i popierać oskarżenie.

Jest rzeczą oczywistą, że każdy Sąd na poszczególnych etapach postępowania winien analizować zarzucane zdarzenie pod kątem istnienia skargi uprawnionego oskarżyciela, gdyż jej brak stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą. Dlatego też, co jest stanowczo podkreślane w judykaturze i piśmiennictwie, jeżeli oskarżyciel prywatny wniesie do sądu akt oskarżenia o przestępstwo prywatnoskargowe, a sąd dostrzeże w zarzucanym czynie cechy przestępstwa publicznoskargowego, winien

zawsze umorzyć postępowanie z powodu braku skargi uprawnionego oskarżyciela, a akta przesłać prokuratorowi w trybie art. 304 § 2 k.p.k. (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 maja 2017 r., IV KK 453/16, OSNKW 2017, z. 10, poz. 61; z dnia 17 kwietnia 2014 r., II KK 73/14, LEX nr 1460977; z dnia 18 września 1982 r., VI KZP 15/82, LEX nr 17437; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 czerwca 1993 r., II AKz 168/93, KZS 1993, z. 6 - 8, poz. 53; P. Hofmański, S. Zabłocki: Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych, Kraków 2006, s. 40).*

Zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k., sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia oraz podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k. W tej sytuacji przepis art. 433 § 1 k.p.k. w zw. art. 440 k.p.k. obliguje Sąd odwoławczy do kontroli zaskarżonego orzeczenia pod względem merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także z urzędu niezależnie od tych granic - w celu stwierdzenia, czy nie zachodzi rażąca niesprawiedliwość wyroku. Jak stanowi art. 440 k.p.k., jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów zmianie na korzyść oskarżonego albo w sytuacji określonej w art. 437 § 2 zdanie drugie, uchyleniu. Natomiast zgodnie z przepisem art. 434 § 1 k.p.k., sąd odwoławczy orzekając na niekorzyść oskarżonego jest związany granicami zaskarżenia, a gdy środek odwoławczy pochodzi od oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika, także podniesionymi w nim zarzutami (uchybieniami). Jednakże wskazane ograniczenia orzekania na niekorzyść oskarżonego przy wniesieniu środka odwoławczego na jego niekorzyść nie działają, gdy sąd odwoławczy stwierdzi zaistnienie podstawy do orzekania niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, czyli gdy wystąpi bezwzględna przyczyna odwoławcza (art. 439 § 1 k.p.k.), albo ujawnią się okoliczności wymienione w art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k.

A zatem, zastosowanie przepisu art. 440 k.p.k. powoduje zmianę zaskarżonego orzeczenia na korzyść oskarżonego lub jego uchylenie. W doktrynie i orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że orzekanie w formule zmiany wyroku ma wymiar jednokierunkowy, wyłącznie na korzyść, a może nastąpić także wówczas, gdy środek odwoławczy jest wniesiony na niekorzyść (art. 434 § 2 k.p.k.). Stosownie

do art. 440 k.p.k. uchylenie zaskarżonego wyroku na podstawie w nim wyrażonej jest możliwe tylko w sytuacji określonej w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. Ta możliwość wystąpi przy konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości oraz w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. oraz art. 454 k.p.k. Innymi słowy, na podstawie art. 440 k.p.k. wykluczone jest reformacyjne orzekanie w instancji odwoławczej na niekorzyść oskarżonego, pomimo wniesienia środka odwoławczego na jego niekorzyść (*por. D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom II, Warszawa 2022, s. 277 – 278; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom II, Warszawa 2011, s. 861 – 864; J. Matras [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, K. Dudka (red.), WKP 2023, komentarz do art. 440; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2007 r., IV KK 210/07, LEX nr 307765*).

Stanowisko takie podzielił konsekwentnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31 sierpnia 2021 r., w sprawie V KK 467/20 (LEX nr 3400513), gdzie stwierdził, że na podstawie art. 440 k.p.k. sąd odwoławczy może samodzielnie zmienić wyrok tylko wtedy, jeżeli czyni to na korzyść oskarżonego, gdyby zaś miało to skutkować na jego niekorzyść, może jedynie wyrok ten uchylić. Uchylenie to następuje wówczas na niekorzyść oskarżonego na podstawie apelacji wniesionej w tym właśnie kierunku, tyle że poza jej granicami i zarzutami. Tym samym w postępowaniu ponownym nie działa tzw. pośredni zakaz reformationis *in peius*, o jakim mowa w art. 443 k.p.k.

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy trzeba zauważyć, że jak wskazano wcześniej, M. U. wniosła do Sądu Rejonowego prywatny akt oskarżenia, w którym oskarżyła A. G. o popełnienie na jej szkodę czynu z art. 157 § 2 k.k. Po przeprowadzeniu postępowania Sąd uznał winę oskarżonego i wymierzył mu karę grzywny. Apelacje od wyroku Sądu I instancji zostały wniesione przez obrońcę oskarżonego (na jego korzyść, co oczywiste) oraz na jego niekorzyść przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej (w zakresie kary). Zarzutu braku skargi uprawnionego oskarżyciela nie podnosiła żadna skarga. W toku postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy w Poznaniu nabrał wątpliwości co do charakteru obrażeń ciała, jakich doznała pokrzywdzona w czasie zdarzenia, gdyż w jego ocenie opinia Zakładu Medycyny Sądowej odnosiła się „*wyłącznie do obrażeń o charakterze*

fizycznym, tj. krwiaków i zaczerwienienia skóry, nie poruszała natomiast kwestii związanych ze sferą zdrowia psychicznego”. W tej sytuacji Sąd uzupełnił postępowanie dowodowe dopuszczając dowód z opinii biegłego z zakresu psychiatrii. Biegły ten stwierdził, że występujące u pokrzywdzonej zaburzenia lękowe pod postacią stresu pourazowego (PTSD), spowodowały u niej rozstrój zdrowia na czas dłuższy niż 7 dni w rozumieniu art. 157 § 1 k.k.

W następstwie tych ustaleń Sąd drugiej instancji stwierdził – „wskutek zarzucanego oskarżonemu zachowania u pokrzywdzonej miał wystąpić rozstrój zdrowia na czas powyżej 7 dni (zespół stresu pourazowego) oraz obrażenia naruszające czynności narządów ciała na czas nie dłuższy niż 7 dni (krwiaki, dolegliwości bólowe oraz zaczerwienienie). W konsekwencji kwalifikacja prawna czynu zarzucanego oskarżonemu winna zatem odwoływać się do art. 157 § 1 i 2 k.k.”.

Odwołując się do treści art. 157 § 4 k.k. Sąd skonkludował – „jedynie przestępstwo skutkujące powstaniem obrażeń ciała lub rozstrojem zdrowia na czas nie dłuższy niż 7 dni, może być ścigane z oskarżenia prywatnego. Przestępstwo z art. 157 § 1 k.k. ścigane jest natomiast z oskarżenia publicznego, zatem to wyłącznie prokurator może skierować o taki czyn akt oskarżenia. Sytuacja procesowa, w której wniesiony został prywatny akt oskarżenia o czyn ścigany z oskarżenia publicznego musi zatem prowadzić do stwierdzenia, że w sprawie skargę wniósł podmiot nieuprawniony. (...) Brak skargi uprawnionego oskarżyciela stanowi zatem negatywną przesłankę procesową, skutkującą koniecznością umorzenia postępowania, jeśli zostało ono wszczęte. (...) Sąd Odwoławczy uznał, iż wobec zaskarżenia wyroku również na niekorzyść oskarżonego, możliwym było wykorzystanie regulacji art. 440 k.p.k., umożliwiającego wyjście poza granice zaskarżenia i treść zarzutów, w sytuacji, gdy środek zaskarżenia nieudolnie podważa niesprawiedliwy wyrok, który nie może się ostać w swej treści. (...) Tym samym ustalenie, że zarzucany oskarżonemu czyn spowodować miał skutek w postaci rozstroju zdrowia - zespołu stresu pourazowego trwającego dłużej niż 7 dni, skutkować musi zmianą kwalifikacji prawnej (na przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego), a w następstwie tego - stwierdzeniem, że pokrzywdzona nie była uprawniona do wniesienia o ten czyn prywatnego aktu oskarżenia. W takim stanie rzeczy, wobec treści powołanych

przepisów, nie tylko należało uchylić zaskarżony wyrok, ale i wobec wystąpienia negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 9, polegającej na braku skargi uprawnionego oskarżyciela - umorzyć postępowanie w sprawie”.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę stwierdza w pierwszej kolejności, że co do zasady, z formalnego punktu widzenia, należy przyznać rację Sądowi odwoławczemu, zwłaszcza gdy wywodzi, iż nie będąc związanym opisem czynu zawartym w prywatnym akcie oskarżenia, ani kwalifikacją prawną tego czynu, miał obowiązek ustalić rzeczywisty charakter tego czynu, a w przypadku przyjęcia, że jest to czyn ścigany z oskarżenia publicznego, umorzyć postępowanie z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela. Tyle tylko, że zarówno powyższe wywody Sądu drugiej instancji, jak i sposób rozstrzygnięcia, nie były adekwatne do realiów procesowych przedmiotowej sprawy.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał zaskarżone niniejszą kasacją orzeczenie powołując się na dyspozycję art. 440 k.p.k. (w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. i art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.). Pomimo wyraźnego brzmienia art. 440 k.p.k., stanowiącego w pierwszym zdaniu, że w przypadku ustalenia rażącej niesprawiedliwości wyroku, sąd odwoławczy może go zmienić tylko na korzyść oskarżonego, w omawianym przypadku Sąd drugiej instancji dokonał istotnej i merytorycznej zmiany wyroku Sądu Rejonowego w Śremie na niekorzyść oskarżonego A. G.. W sentencji własnego wyroku stwierdził bowiem co następuje – „przyjmując, iż wskazany w opisie czynu zarzucanego oskarżonemu skutek tj. zespół stresu pourazowego spowodował u pokrzywdzonej M. U. rozstrój zdrowia na czas dłuższy niż 7 dni, w konsekwencji czego zarzucane działanie wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 157 § 1 i 2 k.k.”. Rezultatem tego ustalenia było umorzenie postępowania wobec braku skargi uprawnionego oskarżyciela.

Jak stanowi w dalszej części art. 440 k.p.k., w sytuacji określonej w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., orzeczenie podlega uchyleniu. Zgodnie z art. 437 § 2 zdanie 2 k.p.k., uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić (poza przypadkiem z art. 454 k.p.k. niemającym zastosowania na gruncie przedmiotowej sprawy) wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k.

(bezwzględnej podstawy odwoławczej), lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Zatem Sąd odwoławczy – co do zasady – zamiast dokonać merytorycznej zmiany na niekorzyść oskarżonego wyroku Sądu I instancji (jego sentencji), winien poprzestać na wskazaniu w sentencji własnego orzeczenia podstawy umorzenia postępowania, zaś w uzasadnieniu przedstawić powód takiego rozstrzygnięcia - i w rezultacie, bądź to akta sprawy przesłać prokuratorowi w trybie art. 304 § 2 k.p.k., bądź zwrócić Sądowi I instancji, by samodzielnie to uczynił. Jak już zaznaczono, formalnie Sąd Okręgowy trafnie powołał się na wystąpienie bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Uchybienie, jakiego dopuścił się Sąd odwoławczy spowodowało, że „odżyła” kwestia przedawnienia karalności czynu ściganego prywatnym aktem oskarżenia z art. 157 § 2 k.k., co trafnie podnosił obrońca w apelacji. Ma rację autor kasacji, że zaskarżony wyrok Sądu odwoławczego zapadł z rażącym naruszeniem art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., a uchybienie temu przepisowi stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., którą winien dostrzec ten Sąd z urzędu, gdyż do przedawnienia karalności zarzucanego czynu doszło jeszcze na etapie postępowania przed Sądem I instancji. Źródłem tego uchybienia był fakt, że praktycznie miesiąc przed wydaniem wyroku przez Sąd Rejonowy w Śremie, materiał zebrany w sprawie wskazywał bez żadnych wątpliwości, iż postępowanie nie powinno dalej się toczyć. Sąd pierwszej instancji winien wydać orzeczenie o umorzeniu postępowania, a tym bardziej winien to uczynić w formie wyroku, po przeprowadzeniu całości postępowania w sprawie, kiedy nie dostrzegł podstaw do uniewinnienia oskarżonego (art. 414 § 1 k.p.k.). Z akt sprawy wynika bowiem, że tożsamość sprawcy występku ściganego z oskarżenia prywatnego była znana pokrzywdzonej już w dniu zdarzenia, a więc 7 marca 2016 r. Wynika to chociażby z treści zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, które pokrzywdzona złożyła w dniu 21 marca 2016 r. Stosownie do art. 101 § 2 k.k. *in principio*, karalność przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy. Jeżeli jednak w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność przestępstw tego rodzaju ustaje z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Takie postępowanie w sprawie

zostało zainicjowane złożonym przez pokrzywdzoną zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa. W dniu 10 maja 2016 r. Prokurator Rejonowy w Śremie umorzył dochodzenie w zakresie czynu z art. 157 § 2 k.k. wobec stwierdzenia przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego i braku interesu społecznego w kontynuowaniu ścigania tego czynu z urzędu.

Postanowienie to stało się prawomocne z dniem 29 czerwca 2016 r. W dniu 9 marca 2017 r. do Sądu Rejonowego w Śremie wpłynął prywatny akt oskarżenia M. U. przeciwko A. G.. Skoro zatem pokrzywdzona знаła sprawcę czynu z art. 157 § 2 k.k. już w dacie jego popełnienia, to przedawnienie karalności tego czynu nastąpiło z dniem 7 marca 2022 r., zaś wyrok przed Sądem I instancji zapadł w dniu 6 kwietnia 2022 r. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że postępowanie przed tym Sądem dotyczyło czynu z art. 157 § 2 k.k., zgodnie nie tylko z postawionym zarzutem w prywatnej skardze, ale również z ówczesną opinią Zakładu Medycyny Sądowej. Faktu przedawnienia karalności w/w czynu nie dostrzegł Sąd Rejonowy, a następnie uszedł on uwagi Sądu odwoławczego. Skoro zatem na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji doszło do skazania oskarżonego, pomimo zaistnienia przeszkody procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., to uchylenie zaskarżonego apelacjami stron wyroku z przyczyn wskazanych powyżej (po uprzednim dokonaniu jego zmiany), stanowiło naruszenie przez Sąd odwoławczy przepisów art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. oraz w zw. z art. 101 § 2 k.k. w zw. z art. 102 § 1 k.k.

Z tego powodu konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego oraz zmienionego nim wyroku Sądu I instancji i umorzenie postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. W realiach tej sprawy uzasadnione jest skorzystanie z regulacji art. 632a § 1 k.p.k. i obciążenie Skarbu Państwa kosztami procesu w sprawie.

[J.J.]

(r.g.)

